

ศาลยุติธรรม

กองสารนิเทศและประชาสัมพันธ์ สำนักงานศาลยุติธรรม

ตราสัญลักษณ์ศาลยุติธรรม

คำอธิบายความหมายของตราสัญลักษณ์

๑. ลักษณะของตราสัญลักษณ์ เป็นตรารูปทรงกลม (ไม่จำกัดขนาด)

๒. องค์ประกอบของตราสัญลักษณ์ ดวงตราประกอบด้วยพระมหาพิชัยมงกุฏ ครอบอยู่เหนืออุณาโลมและตราพระตุลพาหตั้งอยู่บนพานสองชั้นมีพระแท่นรองรับพาน โดยมีครุฑจับนาคทวนไว้เหนือศีระชะล้อมรอบด้วยดอกบัวเก้าดอกเป็นดอกบัวตูมแปดดอก และดอกบัวบานหนึ่งดอก

๓. ความหมาย

๓.๑ พระมหาพิชัยมงกุฏครอบอยู่เหนืออุณาโลม หมายถึง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๓.๒ ดอกบัว หมายถึง ความบริสุทธิ์ผุดผ่อง และทั้งหมดมี ๙ ดอก หมายถึง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙

๓.๓ ตราตุลพาหตั้งอยู่บนพานสองชั้นมีพระแท่นรองรับพานอีกทอดหนึ่ง หมายถึง ความยุติธรรมตั้งอยู่บนรากฐานอันมั่นคง

๓.๔ ครุฑจับนาค หมายถึง แผ่นดิน

ความหมายรวม คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ผู้พระราชทาน ความบริสุทธิ์ยุติธรรมทั่วทั้งแผ่นดิน

ความเป็นมา	๖
โครงสร้างคาสยทุธธรรม	๙
ระบบคาสยทุธธรรม	๑๐
คาสยทุธธรรมขั้นต้น	๑๐
คาสยทุธธรรมขั้นต้นทั่วไป	๑๑
คาสยทุธธรรมขั้นต้นพิเศษ	๑๒
คาสยทุธธรรมอุตสาหกรรม	๑๓
คาสยทุธธรรมกีฬา	๑๔
ผู้พิพากษา	๑๖
ผู้พิพากษา	๑๖
ผู้พิพากษาอาวุโส	๑๖
ผู้พิพากษามทบ	๑๗
คณะตุลาการ	๑๗
คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างคาสย	๑๘
องค์กรบริหารคาสยทุธธรรม	๑๘
สำนักงานคาสยทุธธรรม	๒๑
คาสยทุธธรรมกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศ	๒๕
คาสยทุธธรรมกับการพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในระดับสากล	๒๖
ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการที่คาสยทุธธรรมเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร	๒๗
แผนภูมิโครงสร้างคาสยทุธธรรม	๓๐
โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานคาสยทุธธรรม	๓๑
สื่อครุฑข้าราชการตุลาการคาสยทุธธรรม	๓๑

วิสัยทัศน์คาสยทุธธรรม

“คาสยทุธธรรมเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการในการดำรงอำนาจอธิปไตยและรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยการอำนวยความสะดวกคาสยทุธธรรมภายใต้หลักนิติธรรม ด้วยความรวดเร็ว เป็นธรรม และมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ทั้งมุ่งนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมและทันสมัยมาใช้ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการอำนวยความสะดวกคาสยทุธธรรมของคาสยทุธธรรมได้โดยง่าย ภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐”

กาลุติธรรม

๑. ความเป็นมา

ระบบศาลของไทยเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการในการพิจารณาพิพากษาคดีให้แก่ประชาชน และมีวิวัฒนาการโดยได้รับอิทธิพลแนวความคิดจาก “พระธรรมศาสตร์” เรื่อยมาจนสิ้นสมัยกรุงศรีอยุธยา ครั้นสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ได้มีการตั้งศาลขึ้นประจำหน่วยงานต่างๆ เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีต่างพระเนตรพระกรรณและนำเอากฎหมายของกรุงศรีอยุธยา มาปรับปรุงและบัญญัติขึ้นใหม่ เรียกว่า “กฎหมายตราสามดวง”

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเล็งเห็นถึงข้อขัดข้องจากการที่ศาลกระจัดกระจายอยู่ในหน่วยงานต่างๆ ทำให้ตุลาการแยกย้ายไปอยู่ตามหน่วยงานหลายแห่งต่างสังกัดกัน อีกทั้งวิธีค้นคว้าพิสูจน์ความจริงของศาลก็ล้าสมัยไม่เหมาะสมเป็นเหตุให้การพิจารณาคดีล่าช้า ทำให้ประชาชนผู้มีอรรถคดีเดือดร้อน จึงทรงมีพระราชปณิธานที่จะแก้ปัญหาเหล่านี้ดังจะเห็นได้จากพระราชดำรัสที่ทรงแถลงพระบรมราชาธิบายแก่ไขการปกครองแผ่นดินว่า “...การตำแหน่งยุติธรรมในเมืองไทยนี้เปรียบเหมือนเรือกำปั่นที่ถูกเพรียงแลปลวกกินผุโทรมทั้งลำแต่ก่อนทำมานั้นเหมือนรั้วแห่งใด ก็เข้าไม้ผุผุแต่เฉพาะที่ตรงรั้วนั้น ที่อื่นก็โทรมลงไปอีกครั้นช้านานเข้าก็ยิ่งชำรุดหนักลงทั้งลำเป็นเวลาสมควรที่ต้องตั้งกง* ขึ้นกระดานใหม่ ให้เป็นที่มั่นคงถาวรสืบไป”

ครั้งปีรัตนโกสินทรศก ๑๐๐ เนื่องในโอกาสที่พระนครครบ ๑๐๐ ปี ซึ่งตรงกับวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๔๒๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงวางศิลาก่อพระฤกษ์อาคารสถิตยุติธรรม (ปัจจุบันเป็นอาคารศาลฎีกาตั้งอยู่ที่สนามหลวง) ในครั้งนั้นพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดฯ จารึกพระราชปรารภในการจัดตั้งศาลยุติธรรมไว้ในแผ่น “หิรัญบัตร”^๖ (เป็นแผ่นเงินยาวประมาณ ๑ ฟุต กว้างประมาณ ๖ นิ้ว) แสดงให้เห็นถึงพระบรมราโชบายในการปกครองแผ่นดินว่ามีพระราชประสงค์ให้ตั้งศาลขึ้น เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดอรรถคดี ทั้งนี้ ทรงเล็งเห็นว่าบ้านเมืองจะอยู่ได้ด้วยความสะดวกสุขร่มเย็นหรือไม่ ก็ต้องอาศัยการศาลเป็นสำคัญ แผ่นหิรัญบัตรนี้ทรงโปรดฯ ให้บรรจุไว้ในหีบศิลาและฝังไว้ภายใต้อาคารที่ทำการศาลสถิตยุติธรรม เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๔๒๕

* กง หมายถึงความถึง ไม้รูปโค้งที่ตั้งเป็นโครงเรือ

^๖ แผ่นหิรัญบัตร ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑ์ศาลไทย อาคารสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม

ต่อมาในปีรัตนโกสินทรศก ๑๑๐ ซึ่งตรงกับวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๔๓๔ ทรงมีพระบรมราชโองการประกาศตั้งกระทรวงยุติธรรมขึ้น และจัดระบบกฎหมายเสียใหม่เพื่อให้เข้ากับนานาอารยประเทศ โดยมีพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ทรงเป็นกำลังสำคัญในการจัดรูปแบบกฎหมายและระบบศาลยุติธรรมอันเป็นรากฐานสำคัญให้ศาลยุติธรรมเจริญรุ่งเรืองเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมให้แก่ประชาชนสืบมา

เพื่อรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ศาลยุติธรรมจึงถือเอาวันที่ ๒๑ เมษายนของทุกปีเป็นวันศาลยุติธรรม

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๘ ได้มีการประกาศใช้พระธรรมนูญศาลยุติธรรมแบ่งแยกงานศาลยุติธรรมออกจากกันเป็นสองฝ่าย คือ งานตุลาการและงานตุลาการ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รับผิดชอบงานตุลาการ ส่วนงานตุลาการ คือ การพิจารณาพิพากษาเป็นอำนาจของตุลาการโดยเฉพาะ

นับแต่ตั้งกระทรวงยุติธรรมทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบงานตุลาการของศาลยุติธรรมมาได้ ๑๐๐ ปีเศษ จึงได้เกิดแนวความคิดที่จะแยกศาลยุติธรรมออกจากกระทรวงยุติธรรม เพื่อให้พ้นจากข้อระแวงสงสัยว่าศาลยุติธรรมอาจถูกแทรกแซงจากฝ่ายบริหารและไม่มีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี จนกระทั่งได้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ แยกศาลยุติธรรมออกจากกระทรวงยุติธรรม บัญญัติให้ศาลยุติธรรมมีหน่วยงานตุลาการของศาลยุติธรรมที่เป็นอิสระ ให้เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕ บัญญัติให้มีสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระ มีฐานะเป็นนิติบุคคล เมื่อกฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๓ จึงถือว่าศาลยุติธรรมแยกออกจากกระทรวงยุติธรรมนับแต่นั้นเป็นต้นมา

๒. โครงสร้างศาลยุติธรรม

โครงสร้างลักษณะงานของศาลยุติธรรม สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนงานตุลาการและส่วนงานตุลาการ ก่อนวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๓ กระทรวงยุติธรรมเป็นผู้ดูแลดำเนินงานด้านตุลาการ โดยมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน ทั้งทางด้านบุคลากรและอุปกรณ์ต่างๆ แก่ส่วนงานตุลาการ ปัจจุบันสำนักงานศาลยุติธรรม ทำหน้าที่แทนกระทรวงยุติธรรม ในการดูแลงานตุลาการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมงานตุลาการ และงานวิชาการของศาลยุติธรรม

ในส่วนงานตุลาการ กฎหมายบัญญัติให้การพิจารณาพิพากษารรคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปโดยยุติธรรมตามกฎหมายและในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ โดยกำหนดให้ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวงได้แก่คดีแพ่ง คดีอาญา คดีล้มละลาย และคดีประเภทอื่นนอกเหนือจากคดีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น ในขณะที่ศาลอื่นนอกระบบศาลยุติธรรม ซึ่งได้แก่ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และศาลทหารมีอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลตนเอง

๓. ระบบศาลยุติธรรม

ศาลยุติธรรมตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มีอยู่ทั่วราชอาณาจักรและระบบศาลยุติธรรมแบ่งออกเป็น ๓ ชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา

ศาลยุติธรรมมีพัฒนาการที่ต่อเนื่องในการเพิ่มประสิทธิภาพเพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรมและการพิจารณาพิพากษาคดี ดังปรากฏจากการเพิ่มจำนวนศาล การตั้งแผนกเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีพิเศษขึ้นในศาล การจัดตั้งศาลชำนาญพิเศษ การนำระบบการบริหารงานคดีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีในศาล การนั่งพิจารณาคดีต่อเนื่องและครบองค์คณะ การสนับสนุนให้มีการระงับข้อพิพาทโดยวิธีอื่นนอกจากการพิจารณาพิพากษาคดีตามปกติของศาล เช่น การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท การอนุญาโตตุลาการ

๓.๑ ศาลชั้นต้น

ศาลชั้นต้นเป็นศาลซึ่งรับคำฟ้องหรือคำร้องในชั้นเริ่มต้นคดีหลังจากพิจารณาคดีแล้วจึงชี้ขาดตัดสินคดีเป็นศาลแรก ทั้งมีอำนาจในการดำเนินกระบวนการพิจารณาแทนศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาในบางเรื่อง เช่น อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลดังกล่าว ฯลฯ

ศาลชั้นต้นมี ๒ ประเภท คือ ศาลชั้นต้นทั่วไป และศาลชำนาญพิเศษ

๓.๑.๑ ศาลชั้นต้นทั่วไป

ศาลชั้นต้นทั่วไปมี ๒ ประเภท คือ

๑) ศาลชั้นต้นทั่วไปสำหรับกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ศาลแพ่ง ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลแพ่งธนบุรี ศาลอาญา ศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลอาญาธนบุรี ศาลจังหวัดมีนบุรี ศาลจังหวัดดลิ่งชัน ศาลจังหวัดพระโขนง ศาลแขวงพระนครเหนือ ศาลแขวงพระนครใต้ ศาลแขวงธนบุรี ศาลแขวงดุสิต และศาลแขวงปทุมวัน

๒) ศาลชั้นต้นทั่วไปสำหรับจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครประกอบด้วยศาลจังหวัด และศาลแขวงในส่วนภูมิภาค ซึ่งมีจำนวน ๙ ภาค

การบริหารจัดการงานธุรการของศาลจังหวัดและศาลแขวงในภาค ๑ - ๙ ดำเนินการโดยสำนักอำนวยการประจำศาลหรือสำนักงานประจำศาลแต่ละศาล โดยมีอธิบดีผู้พิพากษาภาคทำหน้าที่บริหารราชการของศาลชั้นต้นที่อยู่ในเขตให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้พิพากษาในศาลที่อยู่ในเขตอำนาจด้วยผู้หนึ่งและมีสำนักศาลยุติธรรมประจำภาค ๑ - ๙ ทำงานด้านธุรการ

ศาลจังหวัดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งและคดีอาญาทั่วไป องค์คณะประกอบด้วยผู้พิพากษาอย่างน้อยสองคนและต้องไม่เป็นผู้พิพากษาประจำศาลเกิน ๑ คน หากในจังหวัดนั้นไม่มีศาลแขวง ให้ศาลจังหวัดมีอำนาจพิจารณาคดีที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง โดยองค์คณะประกอบด้วยผู้พิพากษาคณะเดียว

ศาลแขวง เป็นศาลชั้นต้นที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่เป็นความผิดเล็กน้อยและคดีแพ่งที่มีทุนทรัพย์พิพาทไม่สูง ทั้งนี้ เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีรวดเร็วยิ่งขึ้นและเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ศาลแขวงมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีและมีอำนาจทำการไต่สวนหรือมีคำสั่งใดๆ ซึ่งผู้พิพากษาคดีเดียวมีอำนาจตามที่กำหนดไว้ในพระธรรมนูญศาลยุติธรรม เช่น พิจารณาพิพากษาคดีแพ่งซึ่งราคาทรัพย์สินที่พิพาทหรือจำนวนเงินที่ฟ้องไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท และพิจารณาพิพากษาคดีอาญาซึ่งกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างสูงไว้ให้จำคุกไม่เกิน ๓ ปีหรือปรับไม่เกิน ๖๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ในกรณีที่จะลงโทษจำคุกเกิน ๖ เดือนหรือปรับเกิน ๑๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับซึ่งโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่างเกินอัตราที่กล่าวแล้ว จะต้องให้ผู้พิพากษาอีกคนหนึ่งร่วมเป็นองค์คณะในการพิพากษาคดีด้วย

๓.๑.๒ ศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ

ศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ ได้แก่ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ศาลภาษีอากรกลาง ศาลล้มละลายกลาง ศาลแรงงาน ซึ่งปัจจุบันมีศาลแรงงานกลางและศาลแรงงานภาค ๑ - ภาค ๙ และศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งปัจจุบัน

มีศาลเยาวชนและครอบครัวกลางและศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดทั่วประเทศ

ศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษเป็นศาลชั้นต้นที่ใช้วิธีพิจารณาเป็นการเฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาคดีของศาลนั้นๆ ซึ่งแตกต่างจากศาลชั้นต้นทั่วไป โดยผู้พิพากษาศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษจะเป็นผู้พิพากษาที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ โดยเฉพาะศาลในกลุ่มนี้บางศาล ได้แก่ ศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงานกลาง และศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง จะมีบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่ผู้พิพากษาแต่มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาสมทบเข้ามาร่วมพิจารณาและพิพากษาคดีด้วย

กฎหมายใหม่กำหนดให้จัดตั้งศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษขึ้นและให้ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษต่อศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ ส่วนการยื่นฎีกาเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยคดีแพ่งที่ยื่นฟ้องตั้งแต่วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ให้นำระบบขออนุญาตฎีกามาใช้ (ในระหว่างที่ยังมิได้มีการเปิดทำการศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ การอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษยังคงอุทธรณ์ไปยังศาลฎีกา ต่อเมื่อได้มีการเปิดศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษแล้ว การอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษที่ตัดสินตั้งแต่วันที่เปิดทำการเป็นต้นไปต้องอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิเศษ)

๓.๒ ศาลอุทธรณ์

เป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้น ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการอุทธรณ์ รวมทั้งมีอำนาจพิจารณาคำสั่งอื่นๆ เช่น มีคำสั่งเกี่ยวกับการขอประกันตัวในคดีอาญาและการขอทุเลาการบังคับ

ในคดีแพ่ง เป็นต้น การพิจารณาของศาลอุทธรณ์มีลักษณะเป็นการตรวจสอบหรือทบทวนคำพิพากษาของศาลชั้นต้น มิใช่เป็นการพิจารณาคดีใหม่ ศาลอุทธรณ์ยังมีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ศาลอุทธรณ์มีองค์คณะประกอบด้วยผู้พิพากษาอย่างน้อย ๓ คน ปัจจุบันมีศาลอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์ภาค ๑ - ๙ โดยศาลอุทธรณ์ภาค ๒ มีที่ทำการที่จังหวัดระยอง ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ มีที่ทำการที่จังหวัดนครราชสีมา ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ มีที่ทำการที่จังหวัดขอนแก่น ศาลอุทธรณ์ภาค ๕ มีที่ทำการที่จังหวัดเชียงใหม่ ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ มีที่ทำการที่จังหวัดนครสวรรค์ และศาลอุทธรณ์ภาค ๘ มีที่ทำการที่จังหวัดภูเก็ต สำหรับศาลอุทธรณ์ และศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ภาค ๗ และภาค ๙ มีที่ทำการอยู่ในกรุงเทพมหานคร

ศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ
มีอำนาจพิจารณาพิพากษาบรรดา
คดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่ง
ของศาลชำนัญพิเศษ ซึ่งจะมีแผนก
คดีชำนัญพิเศษเพื่อพิพากษาคดี
ได้แก่ แผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญา
และการค้าระหว่างประเทศมีอำนาจ
พิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ แผนกคดี
ภาษีอากรมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลภาษีอากร
แผนกคดีแรงงานมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล
แรงงาน แผนกคดีล้มละลายมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่ง
ของศาลล้มละลาย แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์
คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเยาวชนและครอบครัว

ศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค และศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษแต่ละศาล
มีกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค และศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ
ทำหน้าที่ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค และศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ
ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงและค้นคว้าปัญหาข้อกฎหมาย

๓.๓ ศาลฎีกา

เป็นศาลสูงสุด มีประธานศาลฎีกาซึ่งเป็นประมุขของตุลาการศาลยุติธรรม
เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด ศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษา
หรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการอุทธรณ์ฎีกา และมีอำนาจ
วินิจฉัยชี้ขาดคดีที่ศาลฎีกามีอำนาจวินิจฉัยได้ตามกฎหมายเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิก
วุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ศาลฎีกามีเพียงศาลเดียวตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร องค์คณะพิจารณา
พิพากษาคดีประกอบด้วยผู้พิพากษาอย่างน้อย ๓ คน แต่หากคดีใดมีปัญหาสำคัญ

ไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริง หรือปัญหาข้อกฎหมาย และประธานศาลฎีกาเห็นว่า
ควรให้วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา ประธานศาลฎีกามีอำนาจสั่งให้นำปัญหา
ดังกล่าว เข้าสู่การวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาได้ ศาลฎีกามีกองผู้ช่วยผู้พิพากษา
ศาลฎีกาทำหน้าที่ในลักษณะเดียวกับกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค
และศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ

ในศาลฎีกาให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อพิจารณา
พิพากษาคดีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองอื่น ซึ่งถูกกล่าวหาว่าร้ายวร้ายผิดปกติ
กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิด
ต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น รวมทั้งกรณีที่บุคคลอื่นเป็นตัวการ
ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนด้วย รวมทั้งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น
ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
พ.ศ. ๒๕๔๒ องค์คณะผู้พิพากษาในแผนกนี้ประกอบด้วยผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือ
ผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวน ๙ คน
ซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็นผู้คัดเลือกจากผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่ง
ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาในศาลฎีกาและเป็นการคัดเลือกเป็นรายคดีไป โดยมีการขึ้น
นั่งพิจารณาคดีเช่นเดียวกับศาลชั้นต้น แต่การพิจารณาคดีจะแตกต่างจากวิธีพิจารณาที่ใช้
ในคดีทั่วไป เนื่องจากเป็นระบบไต่สวน ซึ่งศาลมีอำนาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยาน
หลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร
ตามวิธีพิจารณาคดีที่บัญญัติไว้
ในพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี
อาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทาง
การเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ โดย
คำพิพากษาถือเป็นที่สุด เว้นแต่
มีพยานหลักฐานใหม่ จึงอุทธรณ์
ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้

๔. ผู้พิพากษา

ผู้พิพากษาในระบบศาลยุติธรรมปัจจุบันมี ๔ ประเภท คือ ผู้พิพากษา ผู้พิพากษาอาวุโส ผู้พิพากษาสมทบ และตะโตะยุติธรรม

๔.๑ ผู้พิพากษา

ผู้พิพากษาต้องผ่าน

การคัดเลือกโดยคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม และมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง นอกจากนี้จะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ เช่น มีสัญชาติไทยโดยการเกิด อายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปีบริบูรณ์ เป็นเนติบัณฑิตไทย มีประสบการณ์ทำงานด้านกฎหมาย ไม่ต่ำกว่า ๒ ปี ผู้สมัครจะต้องผ่านการสอบข้อเขียนหรือทดสอบความรู้และการสอบปากเปล่า ตามระเบียบที่คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมกำหนด เมื่อผ่านการคัดเลือกแล้ว จะได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษา เข้ารับการอบรมเป็นผู้ช่วยผู้พิพากษาอย่างน้อย ๑ ปี ผู้ที่ผ่านการอบรมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมจะได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นผู้พิพากษาประจำศาลเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๓ ปี แล้วจึงได้รับการพิจารณาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลชั้นต้น โดยก่อนเข้ารับหน้าที่ ผู้พิพากษาทุกคนต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์

๔.๒ ผู้พิพากษาอาวุโส

ตามพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การแต่งตั้งและดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโส พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อผู้พิพากษามีอายุครบ ๖๐ ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่มาแล้วไม่น้อยกว่ายี่สิบปีและผ่านการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ โดยได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมและได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาอาวุโส เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีในศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ หรือศาลชั้นต้น จนกระทั่งมีอายุครบ ๗๐ ปี บริบูรณ์

ผู้พิพากษาอาวุโสไม่มีสิทธิได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในทางบริหารได้ เช่น ไม่สามารถดำรงตำแหน่งเป็นผู้พิพากษาหัวหน้าศาล หรือปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาล นอกจากนี้ผู้พิพากษาอาวุโสไม่มีสิทธิรับเลือกเข้ามาเป็นกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม หรือกรรมการบริหารศาลยุติธรรม แต่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งกรรมการดังกล่าว

๔.๓ ผู้พิพากษาสมทบ

ผู้พิพากษาสมทบ คือ บุคคลภายนอกที่ได้รับเลือกเป็นพิเศษให้เข้าปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับผู้พิพากษาในศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน หรือศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศกลาง ทั้งนี้ เพื่อให้มีบุคคลภายนอกที่มีประสบการณ์หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องร่วมพิจารณาและพิพากษาคดีกับผู้พิพากษา

ผู้พิพากษาสมทบเป็นตำแหน่งที่แตกต่างจากผู้พิพากษา คือ เป็นตำแหน่งที่ไม่ใช่ตำแหน่งประจำ วาระในการดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบขึ้นอยู่กับพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลชำนัญพิเศษ ที่ผู้พิพากษาสมทบปฏิบัติงานกำหนดไว้

๔.๔ ตะโตะยุติธรรม

พระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล พ.ศ. ๒๕๔๙ บัญญัติให้สามารถนำกฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัวและมรดกมาใช้แทนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในการพิจารณาคดีครอบครัวและมรดกของอิสลามศาสนิกในศาลชั้นต้นในจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล ซึ่งอิสลามศาสนิกเป็นทั้งโจทก์ จำเลย หรือเป็นผู้เสนอคำขอในคดีที่ไม่มีข้อพิพาท ในกรณีเช่นนี้ ผู้พิพากษาและตะโตะยุติธรรม ซึ่งเป็นผู้ที่มีความชำนาญในกฎหมายอิสลามจะนั่งพิจารณาคดีร่วมกัน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายอิสลาม ตะโตะยุติธรรมจะต้องมีอายุไม่น้อยกว่า ๓๐ ปี เข้าใจภาษาไทยในระดับที่กำหนดไว้ และมีความรู้เกี่ยวกับหลักศาสนาและกฎหมายอิสลาม

๕. คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล โดยให้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเรื่องเขตอำนาจระหว่างศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร และศาลอื่นๆ วินิจฉัยชี้ขาดคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดที่ขัดแย้งกัน และกรณีอื่นที่เขตอำนาจศาลขัดแย้งกัน

คณะกรรมการคณะนี้ประกอบด้วยประธานศาลฎีกาเป็นประธาน ประธาน

ศาลปกครองสูงสุด ประธานศาลอื่นๆ และผู้ทรงคุณวุฒิ อีกไม่เกิน ๔ คน ตามที่กฎหมายบัญญัติเป็นกรรมการ โดยมีเลขานุการศาลฎีกาเป็นเลขานุการ และมีสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ดำเนินการในส่วนของงานเลขานุการ งานธุรการและดำเนินการตามคำสั่งของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

๖. องค์การบริหารของศาลยุติธรรม

องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่บริหารงานของศาลยุติธรรม แบ่งออกเป็น ๓ องค์กร คือ

- คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (ก.ต.)
- คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม (ก.บ.ศ.)
- คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม (ก.ศ.)

คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม (ก.ต.)

ทำหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตุลาการ โดยเป็นองค์กรที่มีบทบาทและภารกิจในการวางแผนกำลังคนในด้านตุลาการ เป็นต้นว่าการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง การสรรหาบุคลากรที่มีคุณภาพ การบรรจุแต่งตั้ง การพัฒนาบุคลากร การควบคุมให้ข้าราชการตุลาการอยู่ในกรอบแห่งจริยธรรม และมาตรการในการรักษาวินัยโดยอาศัยระบบคุณธรรม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้พิพากษามีหลักประกันอันมั่นคงว่าจะได้รับการสนับสนุนและการคุ้มครองให้มีความอิสระอย่างแท้จริง

คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยประธานศาลฎีกาเป็นประธานโดยตำแหน่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากศาลฎีกาจำนวน ๖ คน ศาลอุทธรณ์จำนวน ๔ คน และศาลชั้นต้นจำนวน ๒ คน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่วุฒิสภาคัดเลือกอีก ๒ คน ซึ่งมีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ ๒ ปี

คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม (ก.บ.ศ.)

เป็นองค์กรบริหารที่ทำหน้าที่คล้ายคณะรัฐมนตรี กล่าวคือเป็นผู้กำหนดโครงสร้างของสำนักงานศาลยุติธรรม ตลอดจนการแบ่งส่วนราชการภายในองค์กร วางระเบียบข้อบังคับในการบริหารราชการ ให้ความเห็นชอบแก่เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ในการเสนอร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการ ให้ความเห็นชอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี ให้ความเห็นชอบในการบริหารจัดการงบประมาณและพัสดุ กำกับดูแลการบริหารราชการของสำนักงานศาลยุติธรรมให้เป็นไปตามกฎหมาย และระเบียบแบบแผน รวมทั้งมีอำนาจสั่งยับยั้งการบริหารราชการที่ไม่ถูกต้องได้ ให้ความเห็นชอบในการจัดตั้ง ยุบเลิก หรือเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาล กำหนดจำนวนผู้พิพากษาในแต่ละศาลให้เหมาะสมตามความจำเป็นของทางราชการ

คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยประธานศาลฎีกาเป็นประธานโดยตำแหน่ง และข้าราชการตุลาการในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ที่ได้รับเลือกจากผู้พิพากษาทั่วประเทศชั้นศาลละ ๔ คน กับบุคคลภายนอกผู้ทรงคุณวุฒิด้านงบประมาณ ด้านพัฒนาองค์กร หรือด้านบริหารจัดการที่ประธาน ก.บ.ศ. และ ก.บ.ศ. ประจำศาลเลือกมาไม่น้อยกว่า ๒ คน แต่ไม่เกิน ๔ คน คณะกรรมการชุดนี้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ ๒ ปี

คณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม (ก.ศ.)

มีบทบาทหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้าราชการศาลยุติธรรม นับตั้งแต่การกำหนดสายงานให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการปฏิบัติงานสร้างเกณฑ์มาตรฐานสำหรับกำหนดตำแหน่ง วางแผนอัตรากำลังคน การสรรหาบุคลากร กำหนดวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งการบรรจุ แต่งตั้ง สิทธิประโยชน์ ค่าตอบแทน การพัฒนาบุคลากร วินัย การลา สวัสดิการอื่นๆ คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยรองประธานศาลฎีกาที่มีอาวุโสสูงสุด เป็นประธานโดยตำแหน่ง ประธานศาลอุทธรณ์ เลขาธิการ ก.พ. และเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นกรรมการโดยตำแหน่งกับข้าราชการตุลาการ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจาก ก.ต. ชั้นศาลละ ๑ คน ข้าราชการศาลยุติธรรมระดับ ๘ ขึ้นไป ที่ได้รับเลือกจากข้าราชการศาลยุติธรรมระดับ ๖ ขึ้นไป จำนวน ๕ คน* และบุคลากรผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาองค์กร ด้านการบริหารงานบุคคล หรือด้านการบริหารจัดการที่ ก.ศ. เลือกมา ไม่เกิน ๓ คน ร่วมเป็นกรรมการ คณะกรรมการชุดนี้มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ ๒ ปี

* ประกาศคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม เรื่อง การเทียบการดำรงตำแหน่งตาม พ.ร.บ. ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๓๕ เทียบกับการดำรงตำแหน่งตาม พ.ร.บ. ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกอบมติ ก.ศ. ครั้งที่ ๑๗/๕๖ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๖ กำหนดให้ข้าราชการศาลยุติธรรมที่เคยมีสิทธิได้รับการเลือก หรือมีสิทธิเลือก ก.ศ. ประเภทข้าราชการศาลยุติธรรมก่อนวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๒ ให้ยังคงมีสิทธิเช่นเดิม

ข้าราชการศาลยุติธรรมซึ่งดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับอาวุโส ที่ปรับเปลี่ยนมาจากข้าราชการศาลยุติธรรมระดับ ๗ ในวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๒ และข้าราชการศาลยุติธรรมที่ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นระดับอาวุโส หากได้ดำรงตำแหน่งระดับ ๗ หรือระดับอาวุโส หรือระดับ ๗ รวมกับระดับอาวุโสมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปี ซึ่งเป็นคุณสมบัติตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งระดับ ๘ และมีประสบการณ์อีก ๑ ปี รวมแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี นับถึงวันที่ส่งบัตรเลือกตั้งให้เป็นผู้มีสิทธิได้รับเลือกเป็นกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม

ข้าราชการศาลยุติธรรมซึ่งดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงานที่ปรับเปลี่ยนมาจากข้าราชการศาลยุติธรรมระดับ ๕ ในวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๒ และข้าราชการศาลยุติธรรมที่ได้เลื่อนตำแหน่งเป็นชำนาญงาน หากได้ดำรงตำแหน่งระดับ ๕ หรือระดับชำนาญงาน หรือระดับ ๕ รวมกับระดับชำนาญงานมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒ ปี ซึ่งเป็นคุณสมบัติตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่งระดับ ๖ และมีประสบการณ์อีก ๑ ปี รวมแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปี นับถึงวันที่ส่งบัตรเลือกตั้ง ให้เป็นผู้มีสิทธิเลือกกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม

๓. สำนักงานศาลยุติธรรม

นับจากวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๓ ศาลยุติธรรมได้แยกเป็นอิสระจากกระทรวงยุติธรรม โดยมีสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นหน่วยงานอิสระ มีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นหน่วยธุรการ และมีเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลฎีกา ในการแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมต้องมาจากการเสนอขอของประธานศาลฎีกาและได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม เมื่อได้รับความเห็นชอบจาก

คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมแล้ว ให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ และดำเนินการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป ซึ่งเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมต้องแต่งตั้งจากบุคคลที่โอนมาจากตุลาการ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๓ กำหนดให้ข้าราชการตุลาการผู้พ้นจากข้าราชการตุลาการ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญของศาลยุติธรรม ทั้งนี้ด้วยเจตนารมณ์เพื่อให้ศาลยุติธรรมมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริงให้สามารถดูแลคานกับอำนาจนิติบัญญัติและอำนาจบริหารได้อย่างเหมาะสม

ส่วนบุคคลที่เป็นกลไกสำคัญในการบริหารราชการของสำนักงานศาลยุติธรรม คือ ประธานศาลฎีกา มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ในส่วนที่เกี่ยวกับกิจการศาลยุติธรรม และเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำนองเดียวกับปลัดกระทรวงยุติธรรม บทบาทของประธานศาลฎีกาตามกฎหมายจึงเปลี่ยนไปจากเดิมเป็นอย่างมาก และจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรในสังกัด เพื่อให้การบริหารงานเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนโดยส่วนรวม

๓.๑ อานาจหน้าที่

สำนักงานศาลยุติธรรมมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการศาลยุติธรรม อาทิ การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี การบริหารการเงิน การพัสดุ การวางแผนเกี่ยวกับบุคลากร การบริหารจัดการอาคารสถานที่ งานทางวิชาการและงานส่งเสริมงานตุลาการ ซึ่งลักษณะของงานเหล่านี้เป็นไปตามลักษณะของการบริหารองค์กรหรือหน่วยงาน และที่สำคัญ คือการสนับสนุนงานตุลาการอันเป็นภาระหลักให้ดำเนินไปอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และเป็นเลิศในการอำนวยความยุติธรรม

๓.๒ หน่วยงานในสำนักงานศาลยุติธรรม

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดให้สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการของศาลยุติธรรม งานส่งเสริมตุลาการและงานวิชาการ เพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่ศาลยุติธรรม รวมทั้งเสริมสร้างให้การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งส่วนราชการภายใน ดังนี้

- (๑) สำนักประธานศาลฎีกา
- (๒) สำนักคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม
- (๓) สำนักคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม
- (๔) สำนักคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรม
- (๕) สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม
- (๖) สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรบุคคล
- (๗) สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม
- (๘) สำนักการคลัง
- (๙) สำนักการเจ้าหน้าที่

- (๑๐) สำนักการต่างประเทศ
- (๑๑) สำนักกิจการคดี
- (๑๒) สำนักตรวจสอบภายใน
- (๑๓) สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ
- (๑๔) สำนักบริหารกลาง
- (๑๕) สำนักบริหารงานออกแบบและก่อสร้าง
- (๑๖) สำนักบริหารทรัพย์สิน
- (๑๗) สำนักแผนงานและงบประมาณ
- (๑๘) สำนักส่งเสริมงานตุลาการ
- (๑๙) สำนักอนุญาโตตุลาการ
- (๒๐) กองสารนิเทศและประชาสัมพันธ์
- (๒๑) ศูนย์วิทยบริการศาลยุติธรรม
- (๒๒) สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล
- (๒๓) สำนักศาลยุติธรรมประจำภาค ตามประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม โดยความเห็นชอบของประธานศาลฎีกา
- (๒๔) สำนักอำนวยการประจำศาลฎีกา
- (๒๕) สำนักอำนวยการประจำศาลอุทธรณ์
- (๒๖) สำนักอำนวยการประจำศาลอุทธรณ์ภาค ๑ - ภาค ๙
- (๒๗) สำนักอำนวยการประจำศาลแพ่ง สำนักอำนวยการประจำศาลแพ่งธนบุรี

สำนักอำนวยการประจำศาลแพ่งกรุงเทพใต้

- (๒๘) สำนักอำนวยการประจำศาลอาญา สำนักอำนวยการประจำศาลอาญาธนบุรี

สำนักอำนวยการประจำศาลอาญากรุงเทพใต้

- (๒๙) สำนักอำนวยการประจำศาลล้มละลายกลาง

- (๓๐) สำนักอำนวยการประจำศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่าง

ประเทศกลาง

- (๓๑) สำนักอำนวยการประจำศาลแรงงานกลาง

- (๓๒) สำนักงานประจำศาลแรงงานภาค ๑ - ภาค ๙

(๓๓) สำนักอำนวยการประจำศาลฎีกากลาง

(๓๔) สำนักอำนวยการประจำศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง

(๓๕) สำนักงานประจำศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด และสำนักงานประจำศาลจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัว ตามประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม โดยความเห็นชอบของประธานศาลฎีกา

(๓๖) สำนักอำนวยการประจำศาลจังหวัด และสำนักอำนวยการประจำศาลแขวง ตามประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมโดยความเห็นชอบของประธานศาลฎีกา

(๓๗) สำนักงานประจำศาลจังหวัด และสำนักงานประจำศาลแขวง ตามประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมโดยความเห็นชอบของประธานศาลฎีกา

๓.๓ โครงการเสริมสร้าง ทักษะการต้อนรับประชาชน และการประชาสัมพันธ์

จากการที่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๓๑ ได้กำหนดให้การบริหารราชการต้องยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง (Citizen Center) และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์

และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓๗, ๓๘ และ มาตรา ๓๙ ที่มุ่งเน้นการบริหารราชการที่ตอบสนองความต้องการและเกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์ที่มุ่งพัฒนาศักยภาพการอำนวยความสะดวกและการให้บริการแก่ประชาชนผู้มาติดต่อราชการศาลและบริการชุมชนแห่งการเรียนรู้และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพแก่ประชาชน การทำงานด้วยจิตสำนึกของผู้ให้บริการ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน และสังคมด้วยความสะดวก รวดเร็ว และมีคุณภาพสูงสุด

สำนักงานศาลยุติธรรมจึงได้จัดทำโครงการเสริมสร้างทักษะการต้อนรับประชาชน และการประชาสัมพันธ์เพื่อพัฒนาศักยภาพของพนักงานต้อนรับให้มีความรู้ในระบบงานศาลและสามารถให้คำแนะนำแก่คู่ความที่มาติดต่องานศาล รวมทั้งพัฒนาด้านบุคลิกภาพ การสื่อสารที่เหมาะสมถูกต้อง เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่หน่วยงานโดยการสร้างความประทับใจให้แก่ประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- ๑) เพื่อสร้างบุคลากรให้มีความรู้ในระบบงานศาลยุติธรรมเพื่อให้คำแนะนำแก่คู่ความหรือประชาชนผู้มาติดต่อราชการศาลด้วยข้อมูลที่ถูกต้อง ประชาชนเกิดความพึงพอใจ
- ๒) เพื่อสร้างพนักงานต้อนรับมืออาชีพด้วยเทคนิคการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ อันส่งผลต่อภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร
- ๓) เพื่อสร้างจิตสำนึกแห่งการให้บริการโดยตระหนักถึงผลประโยชน์ของประชาชน และสังคม

๔. ศาลยุติธรรมกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

๔.๑ การพัฒนาระบบสารสนเทศติดตามสำนวนคดีของศาลชั้นต้น และศาลสูง (E-Court)

เพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลการปฏิบัติงานภายในศาลให้ครบถ้วน ตั้งแต่สำนวนคดีเข้าสู่ศาลจนกระทั่งศาลมีคำพิพากษา ซึ่งจะช่วยให้สามารถบริหารสำนวนคดีและให้บริการประชาชนผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ช่วยลดระยะเวลาและขั้นตอนการติดต่อราชการศาลได้อย่างเป็นระบบ อันเป็นการก้าวสู่ระบบ E-Court

๔.๒ การพิจารณาคดีผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Video Conference)

โดยการติดตั้งระบบเครือข่ายความเร็วสูงเพื่อสนับสนุนการพิจารณาคดีของศาล เช่น การนำระบบ Video Conference มาใช้ในการสืบพยานทางไกลผ่านจอภาพสำหรับพยานที่อยู่ต่างพื้นที่ หรือ การฝากขังระหว่างศาลกับเรือนจำ

๘.๓ จัดตั้งห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (Excellence Legal Center)

โดยได้ดำเนินการพัฒนาห้องสมุดของศาลฎีกาให้เป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ผู้พิพากษาสามารถค้นคว้าข้อมูลเพื่อสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดี ตลอดจนให้ประชาชนทั่วไปสามารถค้นหาข้อมูลทางด้านกฎหมายจากห้องสมุดศาลฎีกา ผ่านทางระบบห้องสมุดและทางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว

๙. ศาลยุติธรรมกับการพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในระดับสากล

๙.๑ การเปิดศูนย์วิเทศอาเซียน พร้อมก้าวสู่ AEC

ศูนย์วิเทศอาเซียน สำนักงานศาลยุติธรรม มีภารกิจหลักในการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร บทความทางวิชาการ เว็บไซต์ และสื่อรูปแบบต่างๆ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนในด้านต่างๆ ให้แก่หน่วยงานในศาลยุติธรรม จัดทำและประสานงานโครงการแลกเปลี่ยนข้าราชการ ฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียน รวมถึงการประสานการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในระดับสากลกับประเทศสมาชิก เช่น การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การทำสนธิสัญญาด้านการศาล การเสริมสร้างความร่วมมือทางวิชาการ โดยมีที่ตั้งอยู่ที่ สำนักงานการต่างประเทศ อาคารศาลอาญา ชั้น ๑๒ ถนนรัชดาภิเษก กรุงเทพมหานคร

๙.๒ ล่ามอาสาประจำศาล (Standby Court Interpreter)

โครงการล่ามอาสาประจำศาล (Standby Court Interpreter) ได้จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ล่ามของสำนักงานศาลยุติธรรม รวมทั้งเป็นการสร้างจิตสำนึกในด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้กับล่ามอาสา ประกอบกับประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทำให้อาจจะมีคู่ความ ผู้เสียหาย และพยาน ซึ่งเป็นชาวต่างชาติที่จำเป็นต้องพึ่งกระบวนการยุติธรรมของศาลยุติธรรมไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ บุคลากรที่จะเข้ามาทำหน้าที่ล่ามอาสาเป็นล่ามอิสระของสำนักงานศาลยุติธรรมหรือล่ามอาสาที่มีจิตสาธารณะ ซึ่งสมัครใจที่จะสละเวลาเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว อันแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของศาลยุติธรรมไทย ส่งผลให้ประเทศต่างๆ ทั่วโลกยอมรับและเชื่อถือในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยมากยิ่งขึ้น

๑๐. ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการที่ศาลยุติธรรมเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร

การที่ศาลยุติธรรมเป็นหน่วยงานอิสระก่อให้เกิดผลดีต่อประชาชน ดังนี้

ประการแรก การที่ศาลยุติธรรมแยกเป็นอิสระจากกระทรวงยุติธรรม ประชาชนจะเข้าใจและเชื่อมั่นได้ว่าอำนาจตุลาการมีความเป็นอิสระอย่างแท้จริง สามารถเป็นหลักประกันการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนแม้ในกรณีที่ประชาชนมีคดีพิพาทกับฝ่ายบริหารก็ตาม

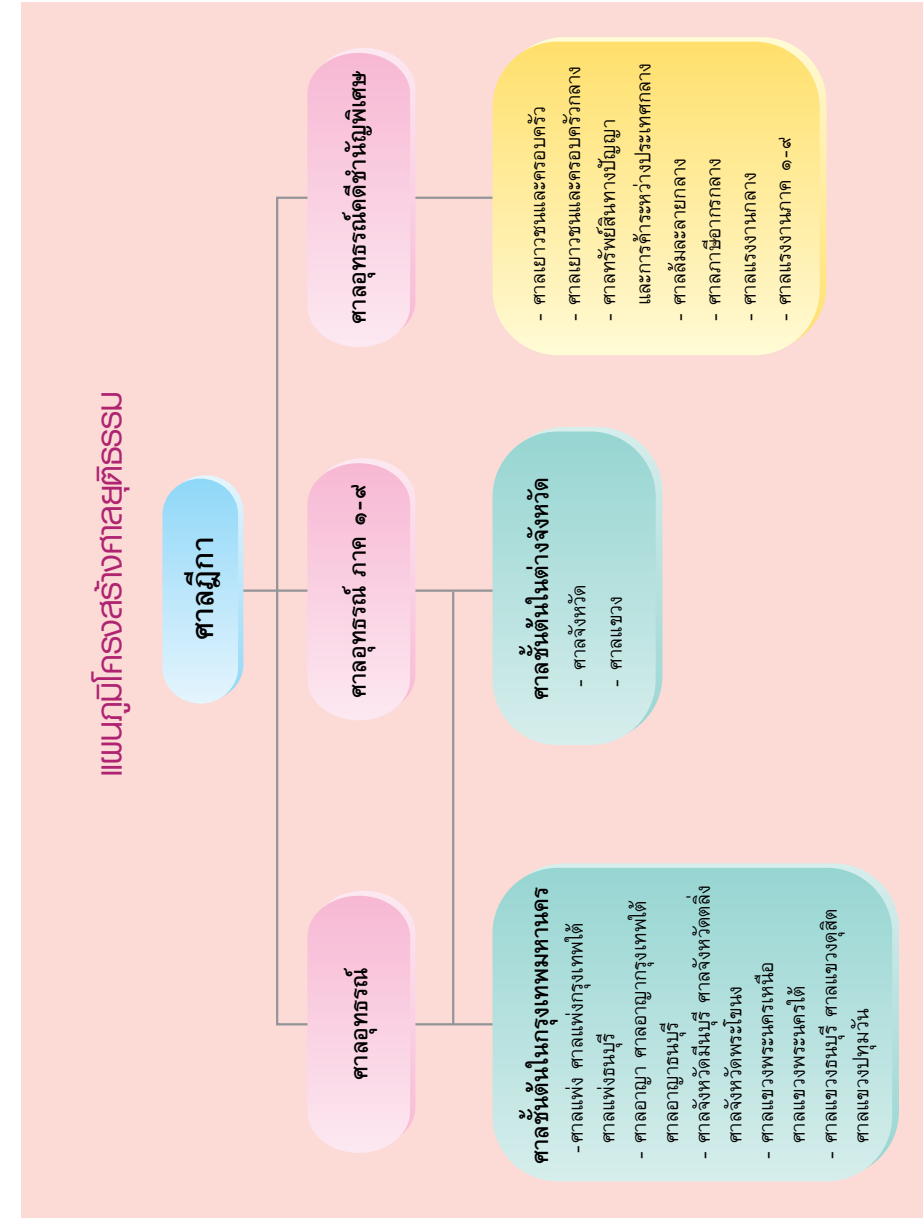

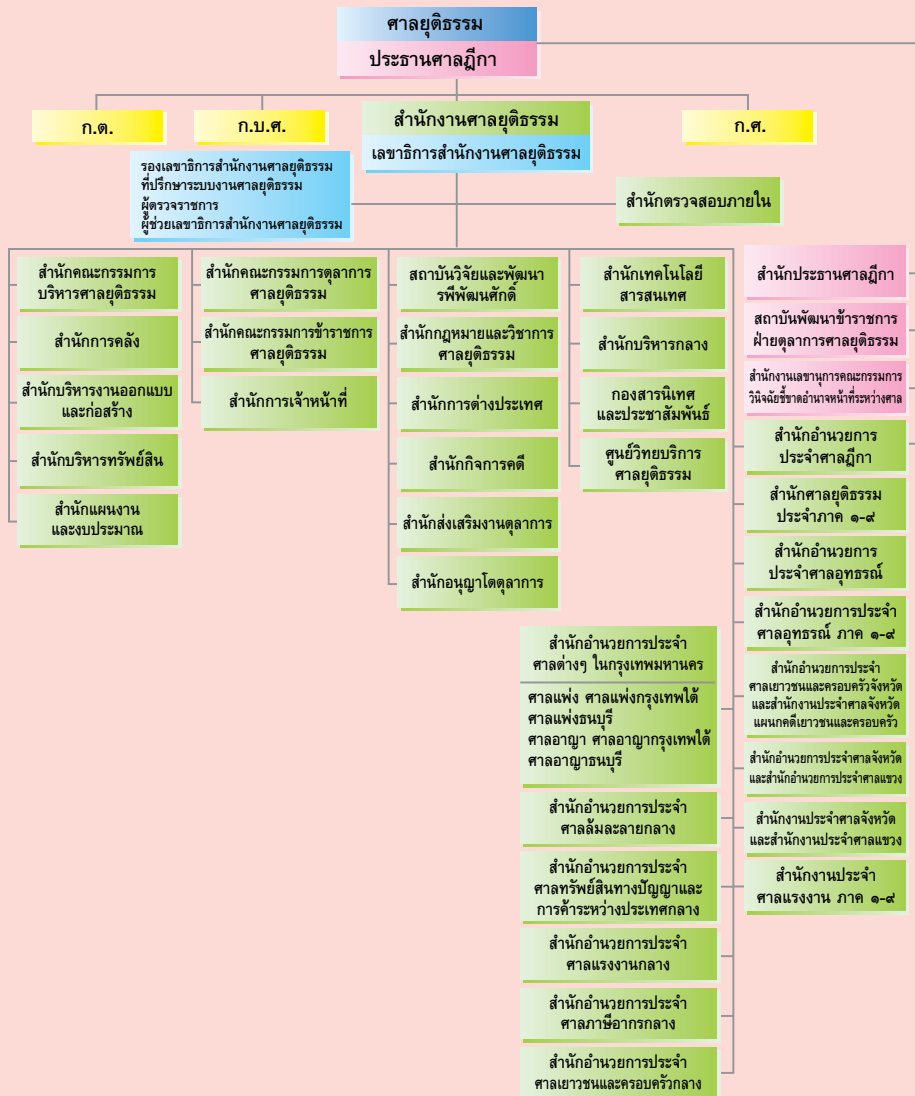
ประการที่สอง ประชาชนจะได้รับความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้นในการรับบริการ เนื่องจากศาลยุติธรรมมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณและการดำเนินการอื่นๆ ทำให้สามารถพัฒนาองค์กรให้มีระบบการบริหารจัดการที่ดี และแก้ไขปัญหาคอขวดในการปฏิบัติงานที่เดิมเคยมีให้ลุล่วงไปได้

ประการที่สาม ระบบการบริหารงานบุคคลและการบริหารจัดการ โดยมีบุคคลภายนอกเข้ามาร่วมรับรู้และตรวจสอบ เช่น การเข้ามาเป็นกรรมการในคณะกรรมการชุดต่างๆ ของศาลยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นกรรมการ ก.ต., ก.บ.ศ. หรือ ก.ศ. ย่อมทำให้ประชาชนมีความมั่นใจในความโปร่งใสของการบริหารจัดการศาลยุติธรรม

ประการที่สี่ ระบบการศาลยุติธรรมเป็นระบบที่อำนวยความสะดวกได้ทัดเทียมกับนานาอารยประเทศทำให้ชาวต่างประเทศที่มีคดีความหรือคิดจะลงทุนหรือทำการค้าในประเทศเกิดความมั่นใจว่าประเทศไทยมีสถาบันตุลาการที่เป็นอิสระและมีเสถียรภาพไม่ถูกแทรกแซงจากฝ่ายใด

โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานศาลยุติธรรม
(ปรับปรุงใหม่ตามประกาศ ก.บ.ค. ใช้บังคับ ๑ เมษายน ๒๕๕๙)

เสี้ยวครุฑข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม

สมัยรัชกาลที่ ๖ ได้มีพระราชกำหนดให้ผู้พิพากษาทุกชั้นที่เป็นเนติบัญญัติสวมเสื้อครุฑเนติบัณฑิตในเวลาขึ้นบัลลังก์พิจารณาพิพากษาคดี แต่หาได้มีกฎหมายกำหนดให้มีเสื้อครุฑ ซึ่งเป็นเครื่องหมายของข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรมและตะโตะยุติธรรมโดยเฉพาะ จึงเป็นที่มาของพระราชบัญญัติเสื้อครุฑข้าราชการตุลาการและตะโตะยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. เสี้ยวครุฑข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรมและตะโตะยุติธรรม ให้มีลักษณะและส่วนประกอบ คือ

๑.๑ เสี้ยวครุฑข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม เป็นเสื้อคลุมทำด้วยผ้าสีด้ายาวเหนือข้อเท้าพอประมาณ หลังจีบ ตัวเสื้อผ่าอกตลอดติดซิป มีแถบกำมะหยี่สีด้ากว้าง ๖.๕ ซม. ตลอดด้านหน้าทั้งสองข้างและโอบรอบคอ แขนเสื้อจีบปลายบานยาวระดับศอก มีตราติดที่หน้าอกด้านซ้าย ลักษณะของตราเป็นโล่ห้วงกลมฉลุสีทอง ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๖ ซม. ด้านบนของตรามีพระมหาพิชัยมงกุฏครอบอยู่เหนือเลขเก้ามีดอกบัวบานซ้อนอยู่ด้านหลัง โดยยอดพระมหาพิชัยมงกุฏและกลีบดอกบัวส่วนบนอยู่นอกเหนือขอบวงกลมกลางตรามีตราตุลย์ตั้งอยู่บนพานสองชั้นโดยมีฐานรองรับ ด้านล่างของตรามีครุฑจับนาคซ้อนทับอยู่บนฐานรองรับ ด้านซ้ายและขวาของตรามีลายดอกบัวตูมด้านละสี่ดอกโอบล้อมด้านข้างของขอบวงกลม ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดตราสัญลักษณ์ศาลยุติธรรมในปัจจุบัน

๑.๒ เสี้ยวครุฑตะโตะยุติธรรม มีลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเสี้ยวครุฑข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม เว้นแต่เสื้อเป็นสีน้ำเงินเข้ม และแถบกำมะหยี่เป็นสีม่วง น้ำเงิน

๒. ข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรมและตะโตะยุติธรรม อาจสวมหรือใช้เสี้ยวครุฑในงานที่เกี่ยวข้องด้วยกิจการศาลหรือในโอกาสอันควร แต่มิให้สวมในเวลาที่เป็นคู่ความหรือเวลาที่เป็นพยานศาล./

สำนักงานศาลยุติธรรม

 รถไฟฟ้าใต้ดิน
สถานีลาดพร้าว

ไทยพาณิชย์
ปาร์ค

ศูนย์ส่งเสริมการส่งออก

 เมเจอร์ รัชโยธิน

ม.เกษตรศาสตร์

พิมพ์ที่

บริษัท ศูนย์การพิมพ์เพชรรุ่ง จำกัด

๙๓/๖๐๖ หมู่ ๔ ต.บางศรีเมือง อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐

โทร. ๐ ๒๘๘๑ ๕๑๓๓ แฟกซ์ ๐ ๒๘๘๑ ๕๑๓๕